

Een koe en bodem liegen nooit

Op een zonnige dinsdagochtend in maart kwamen zo'n 20 loonwerkers naar Loonbedrijf Lammertink in Markelo. Op het programma stond hoe loonwerkers kringlooplandbouw tot een succes kunnen maken.

Na het welkomstwoord door projectleider Michaela van Leeuwen en een woord van dank voor de gastvrijheid van loonbedrijf Lammertink, werd kort teruggeblikt naar de vorige loonwerkersbijeenkomst. Jan Willem Lammers van Groeikracht hield toen een betoog over '[de bodem is de accu](#)'. Enkele loonwerkers hebben nav deze bijeenkomst met hun klant gesproken over wat op hun bodemanalyse staat.

Deze tweede loonwerkersbijeenkomst op 19 maart jl. stond in het teken van goed telen van voer voor gezonde koeien. En in het verlengde daarvan de resultaten in de KringloopWijzer verbeteren.

Smartfarming

Herman Krebbers van Delphy gaf een update over het project 'efficiënter ruwvoer telen met smartfarming'. Via dronebeelden, satellietbeelden en taakkaarten kan inzichtelijk gemaakt worden hoe de mais erbij staat. En waar verbetermogelijkheden liggen op het gebied van stikstof, mestbenutting of bodemverdichting. Met het project wordt beoogd de maisopbrengst te verbeteren door te kijken naar het groeiverloop van het maisperceel en daarbij precisielandbouw leren te benutten.

Verbeterpotentie

Via demovelden en teststroken zien en ervaren boeren en loonwerkers in dit project waar verbeterpotentie zit. Krebbers: "Nu krijgen de beste koeien het meeste voer te vreten. En op het slechtste land wordt de meeste mest toegediend. Dat is niet altijd verstandig." Om daar meer bewust van te worden, is nog winst te halen. Niet alleen de KringloopWijzer, maar ook loonwerkers kunnen in die bewustwording een rol in spelen. "Help je klant met het doen van opbrengstmetingen. Denk met hem na over hoe een perceel een hoger organische stofgehalte kan krijgen", aldus Krebbers. Loonwerkers die samen met een boer actief willen zijn met opbrengstmetingen en een demoveld of teststroken, kunnen dat bij [Herman Krebbers](#) aangeven. "De teststroken zijn stroken van twee hakselbreedtes waar bij de eerste mestgift maar 70% wordt gedoseerd. Op basis van bodemmetingen en metingen stikstofopname gewas wordt een dosering bijbemesting bepaald, die in juni in combinatie met grasonderzaai wordt toegediend. Het perceel wordt verder intensief gevolgd met hulp van studenten van Aeres en Landstede Raalte," vertelt Krebbers.

Opbrengstmeting

Gastbedrijf Lammertink doet al aan opbrengstmetingen voor zijn klanten. Naast grondverzet, sloop, puinrecycling, machinaal bestraten en ondergrondse vuilcontainers plaatsen, is Dinant Lammertink dit

jaar voor het eerst gestart met het doen van opbrengstmetingen. “En dat bevalt me goed,” stelde de loonwerker.

Rapportcijfer

Na een korte koffiepauze stond Hans Dirksen van DMS op het programma. Hij verzorgt, ook voor VKO, diverse studiegroepbijeenkomsten waarin de KringloopWijzer centraal staat. Het thema van zijn verhaal was ‘Toekomstproof boeren: on the way to planet proof’. (On the way to PlanetProof is een onafhankelijk duurzaamheidskeurmerk voor o.a. de zuivel). “Een boer is koeienboer geworden, omdat hij van koeien houdt. Los van alle adviseurs om hem heen: een koe en de bodem liegen nooit”, geeft Dirksen aan. “Het ureumgehalte in de melk, de hoeveelheid melk, het drogestof gehalte in het ruwvoer, het zijn allemaal objectieve cijfers.” Dankzij de KringloopWijzer krijgt een boer waardevolle cijfers om terug te kijken en te voorspellen richting het volgende jaar. “De KringloopWijzer is het rapportcijfer voor het bedrijfsmanagement van een boer.” De informatie maakt ook de inspanningen van loonwerkers inzichtelijk. “40-60 procent van het melkgeld gaat op naar het maken en kopen van goed voer,” aldus Dirksen.

Mestmonster

Goed ruwvoer begint met een goede bodem. “Jullie hebben goud in handen dat jullie boeren al aangeven hoeveel kuub mest per hectare uitgereden moet worden.” Als loonwerker kun je een boer helpen. Dirksen: “Vraag eens aan een boer: ‘wat zijn jouw voerkosten per liter melk?’ Sommige boeren weten niet hoeveel euro ze aan krachtvoer kwijt zijn, maar wel wat de loonwerker kost. Terwijl melkfabrieken bezig zijn met biodiversiteit en klimaat en daarover eisen stellen aan hun melkboeren, ken ik boeren die nog niet eens een mestmonster nemen. En dat kost echt maar vijf tientjes. Serieus, ik kijk m’n ogen uit hoeveel jullie investeren in machines, maar de mest niet bemonsteren.”

Vijand

Dirksen gaat ook in op inkuilen. “Broei is de grootste vijand, daar verstookt de melkveehouder veel geld. Is er genoeg kuilvoer? Breng het eiwitrijke spul naar de drogerij. Als de boer goed geconserveerd voer voor de koeien brengt, bespaart hem dat geld. Het gebruik van inkuilmiddel is afhankelijk van de voersnelheid en hoe nat het is.”

Opvallend

De meningen zijn verdeeld. Terwijl veel boeren en deskundigen de maasteelt koesteren, omdat de plant CO2 bindt en veel voedsel produceert, heeft Dirksen een opvallende mening over mais: “Mais maakt de bodem dood. De uitspoeling van mineralen maakt dat maasteelt misschien wel zijn langste tijd heeft gehad.” Vanwege derogatie moeten bedrijven nu al minimaal 80% van hun areaal invullen met gras. Dirksen brengt daarom het idee in om als loonwerkers zelf een

grasdrogerij op te zetten. “Eigen gras is beter dan brok. En als u dan met datafarming uw klant ook nog service kunt bieden hoeveel opbrengst ze kunnen verwachten en kunt aantonen dat twee keer een mestgift van 20 kuub beter is dan een keer 30 of 40 kuub, dan bent u pas echt van toegevoegde waarde,” aldus Dirksen. Volgens hem wordt het verdienmodel van kringlooplandbouw steeds belangrijker.

Tips

Volgens Hans Dirksen is een aantal zaken belangrijk:

- ✓ Beperk drijfmest op de weidepercelen (20 ton/ha)
- ✓ Mest opdelen in twee giften zorgt voor meer eiwit in het gewas. “En als de klant dan vraagt: ‘weet u wel wat dat kost’ dan zegt u ‘ja, weet u wel wat dat opbrengt?’.
- ✓ Voorkom broei: ga in de ochtend inkuilen, dat zorgt voor een koude kuil. Zorg voor een lange, holle, in laagjes opgebouwde kuil.
- ✓ Meten is weten: ga opmeten hoeveel mest je klant heeft: de opgemeten hoeveelheid mest op 31 december moet dezelfde zijn als de hoeveelheid die doorgegeven moet worden aan RVO op 31 januari.
- ✓ Plannen is belangrijk: ga in de winter al met je klant om tafel over wat hij wil bereiken
- ✓ Neem mestmonsters en mix zodat de kwaliteit mest constant is.
- ✓ Heeft jouw klant ruwvoer te kort? Ken je een stoppende boer? Koop nu zijn eerste snee. De meeste boeren gaan pas voer kopen als de kuil leeg is. Dan betaal je te veel en heb je de minste kwaliteit.

Succesvol bemesten in 5 stappen

1. Bereken de mestgift op basis van een representatief mestmonster.
2. Betreed het land als het kan, op het moment van mest uitrijden.
3. Bemest een perceel naar zijn prestaties! Maak een duidelijke planning met plattegrond. Geef per perceel aan hoeveel bemest moet worden.
4. Zorg voor goed gemixte putten zodat de kwaliteit van de mest constant is tijdens het uitrijden.
5. Let op een goede verdeling van de mest door de bemester.

Wist u dat:

- De kuiluitslag en bodemonderzoeken basis zijn voor een goed bemestingsadvies?
- Dierlijke mest in het voorjaar het meeste rendement geeft?
- Drijfmest het beste opgenomen wordt vanaf een bodemtemperatuur van 8°?
- Kijken naar het weers- c.q. neerslagverwachting belangrijk is, zodat het land bereiden kan worden zonder schade aan de grasmatten?
- U na het bemesten goed kunt zien waar mollen actief zijn en ze zo kunt vangen?
- Water toevoegen tijdens het uitrijden de opneembaarheid van de mest verbetert, de uitstoot van ammoniak vermindert en de opbrengst met 10% verhoogt.